

Bog anmeldelser

Inger-Lise Lien

I bakvendtland – kriminelle liv

Universitetsforlaget, Oslo 2011 (179 sider)

Med sit projekt ønsker forfatteren med egne ord, at forstå faktorer bag de processer, som er motoren bag den kriminelle tilpasning (s.18). Hertil benyttes såkaldt »mixed methods«, som i dette tilfælde rummer både kvalitativ og kvantitativ metode samt observation og deltagelse. Af bagsideteksten fremgår, at bogen er skrevet for socialarbejdere og andre, som skal hjælpe lovovertrædere ud af kriminalitet, for studenter og lærere indenfor socialt arbejde, sociologi, antropologi, psykologi, børneværn og kriminologi. Tilmed anses den for nyttig for politiske beslutningstagere. Forfatteren præsenteres som forsker ved Nationalt kunnskapscenter om vold og traumatisk stress samt erfaren indenfor bandeforskning. Forfatterens mere specifikke uddannelsesmæssige baggrund fremgår ikke. Et (muligt kvalificeret) gæt er, at hun kan være antropolog. I hvert fald henvises der i metodeafsnittet til antropologien.

Den grundlæggende tone og tilgang i bogen er helt igennem loyal og solidarisk med de unge lovovertrædere. Den måde, som forfatteren beskriver sin egen og sin hjælpers adfærd under besøgene i fængslerne og i interviewsituationerne virker ærlig og afspejler engagement, empati og tålmodighed. Ifølge anmelderens egen erfaring alt sammen vigtige forudsætninger, hvis man vil frem til nye indsigter i dette – for det store flertal – lukkede land.

Det kræver en del planlægning og planjustering at gennemføre 50 interviews med unge indsatte suppleret med fokusgruppeinterviews med en somalisk og en pakistansk forældregruppe. Dertil kommer nogle (få) retssalsbesøg ved behandling af bandesager samt interviews med ex-afsonere i forebyggelses- og resocialiseringsprojekter. Men heldigvis for projektets robusthed er forfatteren ikke uden erfaring. Tidligere studier omtales, men det er usikkert, om resultaterne fra disse inddrages systematisk. Jeg tror snarere at erfaringerne fra tidligere projekter benyttes i udformningen af forskningsdesignet og formuleringen af projektets formål.

Bogen er god og velskrevet. Dens væsentligste forskningsmæssige værdi ligger på den kvalitative side. Håndteringen af den indsigt i skæbnerne, som de ustrukturerede dele af de gennemførte interviews giver, fremtræder ægte og nøg-

terne uden at være kolde. Som læser får man indsigter, som man ikke uden videre kan skaffe sig ad anden vej.

Kvantitativt er bogen svagere. Det grundlæggende problem er, at 50 unge mænd i alderen 16-32 ikke er mange. Og de forskellige undergrupperinger, som informanterne deles op i, fører til endnu mindre grupper. Nyttевærdien af en viden om at 12 etnisk norske afsonere i gennemsnit har været i fængsel 3,5 gange tidligere er nærmest nul! Den kvantitative svaghed bliver ikke mindre af at vi – lidt indirekte – får at vide, at repræsentativiteten for de 50 informanter er begrænset. Det oplyses indledningsvis, at der er tale om 50 interviews, som er foretaget i fem norske fængsler, men senere får vi at vide, at de fleste interviews fandt sted i Oslo fængsel. Udover at man får at vide, at Oslo fængsel er Norges største fængsel og rummer både varetægtsfanger og afsonere, får læseren ingen indsigt i, hvilke særlige kendetegn der er ved dette fængsel, præcist hvor stor en andel af de 50 informanter, der er interviewet her, hvilken kriminalitet, der er tale om eller hvor lang deres dom er.

Et andet problem er, at man ikke får nogen samlet information om, på hvilket tidspunkt i afsoningen (forudsat der ikke er tale om varetægtsfanger, hvilket man heller ikke kan vide med sikkerhed) interviewet er foretaget. For en del af undersøgelsens temaer har dette ikke meget betydning. Det gælder f.eks. spørgsmålene om barndommen. Men især når den kvantitative del helt til slut gennemfører to questionares af psykiatrisk type (Harvard Trauma Questionnaire og Hopkins Checklist 24), burde fængselsopholdets varighed på interviewtidspunktet oplyses eksplicit. Jeg er slet ikke ekspert i psykiatriske instrumenter (her var formålet ifølge forfatteren, note 3, side 14 at måle PTSD – post traumatisk stress syndrom), men jeg mener, det er forbundet med både faglige og etiske problemer at flette sådanne instrumenter ind i en i øvrigt langvarig samtale efterfulgt af udfyldelse af et ikke helt ubetydeligt spørgeskema om andre forhold. Det er ikke mærkeligt, men heller ikke forskningsmæssigt ubetænkeligt, at forfatteren ifølge eget udsagn (side 18) i nogle tilfælde havde en følelse af at interviewene fungerede terapeutisk.

Til trods for nogle kritiske bemærkninger, er bogen læsværdig. Den kan med god mening anvendes i undervisning af fængselspersonale (alle faggrupper) især på grund af sin troværdighed når det angår de enkelte skæbneberetninger og af-dækningerne af centrale forhold som vold, penge og narkotika. En anden stor værdi i bogen er dens fyldige litteraturgennemgang.

Bogen peger lidt stilfærdigt på andre emner, som kunne og burde dyrkes nærmere. Her tænkes bl.a. på at det side 22 omtales, at den kulturelle og klasse-mæssige forskel imellem fange og fangevogter er øget. Jeg tror, forfatteren med

sin vilje og evne til at afdække processer og indre drivkræfter med fordel kunne rette et fremtidigt perspektiv i den retning.

Anette Storgaard
Aarhus Universitet